

כרשת

שממיני

עם אונקלום ורש"י

פרשת שמיני

ויקרא פרק ט

א וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא

מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי

יִשְׂרָאֵל׃

וַהֲוֶה בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה קָרָא מֹשֶׁה

לְאַהֲרֹן וּלְבָנָוְהִי וּלְסָבִי יִשְׂרָאֵל׃

ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא

ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ביום, ונטל י'
 עטרות השנויות בסדר עולם: ולזקני
 ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן
 נכנס ומשמש בכהונה גדולה, ולא יאמרו
 מאליו נכנס:

בַּיּוֹמָהּ אֵל אֶהְרֹן קַח לָךְ עֵגֶל
 בֶּן בָּקָר לְחִטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה
 תָּמִיד וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה:

וַאֲמַר לְאֶהְרֹן סֵב לָךְ עֵגֶל בֶּר תֹּרִי
 לְחִטָּאת וּדְכֹר לְעֹלָתָא שְׁלָמִין וְקָרַב

קִדְמִי׃

קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקב"ה

ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

וַיֹּאמֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר

לְאֹמֶר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים

לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי שְׁנָה

תְּמִימִם לַעֲלֹה:

וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּל לְמִימָר סְבוּ

צִפִּיר בַּר עִזִּין לְחַטָּאתָא וְעֵגֶל וְאֹמֶר

בְּנֵי שְׁנָא שְׁלָמִין לַעֲלָתָא:

ד וְשׁוֹר וְאֵיל לְשָׁלְמִים לְזִבְחָ

לְפָנַי יְהוָה וּמִנְחָה בְּלוּלָה

בַּשָּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יְהוָה נִרְאָה

אֱלֵיכֶם:

וְתוֹר וְדָכַר לְנִכְסֹת קוֹדֶשֶׁיָא לְדַבְחָא

קָדָם יי וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בַּמֶּשֶׁח אֲרִי

יוֹמָא דִּין יִקְרָא דִּי מִתְגְּלִי לְכוּן:

כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֱלֵיכֶם. לְהַשְׁרוֹת

שכינתו במעשה ידיכם, לכך קרבנות
הללו באין חובה ליום זה:

הַ וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צָוָה מִנְּשָׁה
אֶל פָּנָי אֶהְלֵ מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל
הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:

וַנְּסִיבוּ יָת דִּי פַקִּיד מִנְּשָׁה לְקָדָם מִשְׁכַּן
זְמַנָּא וְקָרִיבוּ כָּל כְּנִישְׁתָּא וְקָמוּ קָדָם

יִי:
ט:

וַיֹּאמֶר מִנְּשָׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר

צוֹה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וִירֹא אֱלֹהֵיכֶם

כְּבוֹד יְהוָה:

וַאֲמַר מִשָּׁה דִּין פִּתְגָמָא דִּי פִקִּיד יִי

תַּעֲבִדוּן וִיתְגַּלִּי לְכוּן יִקְרֹא דִיִּי:

וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֶל אַחֲרָן קָרֵב

אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ

וְאֵת עֹלֹתְךָ וְכֹפֶר בַּעֲדֶךָ וּבַעֲדֵי

הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת קָרְבַּן הָעָם

וְכֹפֶר בַּעֲדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה

יְהוָה:

וַאֲמַר מִשֶּׁה לְאַהֲרֹן קָרַב לְמַדְבַּח
וְעִבַד יְיָ חֲטָאתָךְ וַיֵּת עֲלֹתְךָ וְכִפֹּר
עֲלֶיךָ וְעַל עַמָּא וְעִבַד יְיָ קָרְבַּן עַמָּא
וְכִפֹּר עַל־יְהוֹן כְּמָא דִּי פִקִּיד יֵי:

קרב אל המזבח. שהיה אהרן בוש וירא
לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש, לכך
נבחרת: את חטאתך. עגל בן בקר: ואת
עולתך. איל: קרבן העם. שעייר עזים
ועגל וכבש. כל מקום שנאמר עגל בן שנה

הוא, ומכאן אתה למד:

ח וַיִּקְרַב אֶהְרֹן אֶל הַמִּזְבֵּחַ

וַיִּשְׁחַט אֶת עֵגֶל הַחֲטָאת וְאִשָּׁר

לֹ:

וַיִּקְרַב אֶהְרֹן לְמִדְבַּחַּ וּנְכִס יָת עֵגֶלָּא

דְּחֲטָאתָא דִּי לָהּ:

ט וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהְרֹן אֶת הַדָּם

אֲלֵיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן

עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת הַדָּם

יֵצֶק אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:

וְקָרִיבוּ בְנֵי אֶהְרֹן יָת דְּמָא לָהּ וְטַבֵּל

אֶצְבָּעָהּ בְּדָמָא וְיִהֵב עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא

וְיָת דְּמָא אֲרִיק לְיִסּוּדָא דְּמִדְּבַחָא:

וְאֵת הַחֶלֶב וְאֵת הַכֶּלִיֹּת וְאֵת

הַיִּתְּרֹת מִן הַכָּבֵד מִן הַחֲטָאֹת

הַקִּטִּיר הַמִּזְבֵּחַה כַּאֲשֶׁר צִוָּה

יְהוָה אֶת מֹשֶׁה:

וְיָת תִּרְבָּא וְיָת כָּלִיתָא וְיָת חֲצָרָא מִן

כְּבִדָּא מִן חֲטָאֲתָא אִסְק לְמַדְבַּחָא כְּמָא

דִּי פִקִּיד יִי יִת מִשָּׁה:

יֵאֱוָאת הַבֶּשֶׁר וְאֵת הָעוֹר שָׂרָף

בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

וַיֵּת בֶּשֶׂרָא וַיֵּת מִשְׁכָּא אוֹקִיד בְּנוֹרָא

מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:

וְאֵת הַבֶּשֶׁר וְאֵת הָעוֹר וְגו'. לֹא מְצִינוּ

חֲטָאֲתָא חִיצוֹנָה נִשְׂרַפְתָּ אֲלֵא זֶה, וְשֶׁל

מִלּוֹאִים, וְכוּלָן עַל פִּי הַדְּבוּר:

יב וַיִּשְׁחַט אֶת הָעֵלָּה וַיִּמְצְאוּ

בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו אֶת הַדָּם

וַיִּזְרְקוּהוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב׃

וּנְכַס יָת עֲלָתָא וְאַמְטִיאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן

לָהּ יָת דְּמָא וַיִּזְרְקוּהָ עַל מִדְבַּחַא סְחֹר

סְחֹר׃

וימציאו. לשון הושטה והזמנה׃

יג וְאֶת הָעֵלָּה הִמְצִיאוּ אֵלָיו

לְנֶת חַיָּה וְאֶת הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹּר

עַל הַמִּזְבֵּחַ:

וַיֵּת עֲלֵתָא אֲמִטִּיאוּ לָהּ לְאַבְרָהָא וַיֵּת

רִישָׁא וְאַסֵּק עַל מִדְבַּחָא:

יָד וַיִּרְחֹץ אֶת הַקֶּרֶב וְאֶת

הַכַּרְעִים וַיִּקְטֹרַע עַל הָעֹלָה

הַמִּזְבֵּחַ:

וַחֲלִיל לָיִת גֹּאֵל וַיֵּת כַּרְעִיָּא וְאַסֵּק עַל

עֲלֵתָא לְמִדְבַּחָא:

טו וַיִּקְרַב אֶת קֶרְבֵּן הָעֶם וַיִּקְח

אֶת שְׁעֵיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר לָעָם

וַיִּשְׁחָטֵהוּ וַיַּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשׁוֹן׃

וְקָרַב יָת קָרְבֵּן עֲמָא וְנָסַב יָת צְפִירָא

דְּחֲטָאתָא דִּי לְעֲמָא וְנָכְסָהּ וְכִפֵּר

בְּדָמָה כְּקֹדְמָא׃

וַיַּחַטְּאֵהוּ עֲשָׂהוּ כַּמִּשְׁפָּט חֲטָאת׃

כְּרֹאשׁוֹן. כַּעֲגֹל שָׁלוֹ׃

מִזֵּי וַיִּקְרַב אֶת הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ

כַּמִּשְׁפָּט׃

וְקָרַב יֵת עֲלֵתָא וְעַבְדָּה כְּדַחֲזִי:

ויעשה כמשפט. המפורש בעולת נדבה

בויקרא:

שני ויקרב את המנחה

וימלא כפו ממנה ויקטר על

המזבח מלבד עלת הבקר:

וקריב ית מנחתא ומלא ידה מנה

ואסק על מדבחה בר מעלת צפרא:

וַיִּמְלֹא כַּפּוֹ. הִיא קְמִיצָה: מַלְבֵּד עֹלֹת

הַבֶּקֶר. כֹּל אֹלֶה עֹשֶׂה אַחֵר עֹלֹת הַתְּמִיד:

יָהּ וַיִּשְׁחַט אֶת הַעֲשׂוֹר וְאֶת

הָאֵיל זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעַם

וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֶת הַדָּם

אֲלֵיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ

סְבִיב:

וְנִכְס יֵת תּוֹרָא וְיֵת דְּכָרָא נִכְסֵת

קוּדְשִׁיא דִּי לְעַמָּא וְאַמְטִיאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן

יֵת דְּמָא לָהּ וְזִרְקָה עַל מִדְּבַחָא סְחֹר

סְחֹר:

יֵט וְאַתָּה הַחֲלָבִים מִן הַשּׁוֹר וּמִן

הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמְכָּסָה וְהַכִּלִּית

וְיִתְּרֵת הַכֶּבֶד:

וְיֵת תִּרְבִּיא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכָרָא

אַלִּיתָא וְחָפִי גּוֹא וְכִלִּיתָא וְחֲצֹר

כֶּבֶדָא:

וְהַמְכָּסָה. חֲלָב הַמְכָּסָה אֶת הַקֶּרֶב:

כ וַיִּשְׁיֹמּוּ אֶת הַחֲלָבִים עַל

הַחֲזֹזֹת וַיִּקְטֹּר הַחֲלָבִים

הַמִּזְבֵּחַ:

וַיֵּשְׂאוּ יָת תְּרִבִּיאַ עַל חֲדָתָא וְאַסֵּק

תְּרִבִּיאַ לְמִדְבָּחָא:

וַיִּשְׁיֹמּוּ אֶת הַחֲלָבִים עַל הַחֲזֹזֹת. לְאַחַר

הַתְּנוּפָה נִתֵּן כֹּהֵן הַמִּנִּיחַ לְכַהֵן אַחֵר

לְהַקְטִירָם נִמְצְאוּ הַעֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה:

כא וַיֵּשְׂאוּ הַחֲזֹזֹת וַיֵּשְׂאוּ שׁוֹק

הַיָּמִין הַנִּיף אֶהְרֹן תְּנוּפָה לְפָנַי

יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֵעַתָּה:

וַיֵּת חֲדוֹתָא וַיֵּת שׁוֹקָא דִּימִינָא אֲרִים

אֶהְרֹן אֲרַמָּא קָדָם יֵי כְמָא דִּי פַקִיד

מֵעַתָּה:

כב וַיֵּשֶׂא אֶהְרֹן אֶת (ידו) יָדָיו

אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיִּרְדּוּ מִעֲשֹׂת

הַחֲטָאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:

וַאֲרַם אֶהְרֹן יֵת יְדוּהִי עַל עַמָּא

וּבְרַכְנוּ וְנִחַת מִלְמַעַבַּד חֲטָאֲתָא

וְעֵלְתָּא וְנִכְסַת קוּדְשִׁיא:

וַיְבָרְכֶם. בִּרְכַת כַּהֲנִים, יְבָרְכְךָ, יֵאָר, יֵשָׁא:

וַיֵּרֶד. מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ:

כַּג וַיָּבֹא מִנְּשָׂה וְאַהֲרֹן אֶל אֶהֱלִי

מִזְעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת הָעָם

וַיֵּרָא כְבוֹד יְהוָה אֶל כָּל הָעָם:

וְעַל מִנְּשָׂה וְאַהֲרֹן לְמִשְׁכַּן זְמַנָּא וְנִפְקוּ

וַיְבָרִיכוּ יְת עָמָא וְאַתְגְּלִי יִקְרָא דִּי

לְכָל עַמָּא:

ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו,
 מצאתי בפרשת מלואים בברייתא הנוספת
 על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה
 עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או
 לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה
 וביאה טעונות ברכה, מה ירידה מעין
 עבודה, אף ביאה מעין עבודה, הא למדת
 למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על
 מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה
 אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל

המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה
מצטער ואומר, יודע אני שכעס הקב"ה
עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל,
אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי
שנכנסתי ונתביישתי, מיד נכנס משה עמו
ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל:
ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נועם
ה' אלהינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה
במעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלואים
שהעמידו משה למשכן ושמש בו, ופרקו
בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו

ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה
 רבינו כל הטורה שטרחנו שתשרה שכינה
 בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך
 אמר זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא
 אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב
 ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה
 שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו:

כד **שלישי** וְתֵצֵא אִשׁ

מִלִּפְנֵי יְהוָה וְתֹאכַל עֵל

הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה וְאֶת

הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּרְאוּ

וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם:

וַנִּפְקֹת אֶשְׁתָּא מִן קָדָם יי וְאֶכְלֹת עַל

מִדְבַּחַא יֵת עֲלֹתָא וַיֵּת תְּרִבִּיא וַחֲזָא

כָּל עַמָּא וַשִּׁבְחוּ וַנִּפְּלוּ עַל אֲפִיהוֹן:

וַיִּרְאוּ כְּתַרְגֻּמוֹ:

ויקרא פרק י

א וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהְרֹן נָדָב

וְאַבְיָהוּא אִישׁ מַחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ
 בָּהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂיֻמוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת
 וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה
 אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:

וַנְּסִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן נֹדֵב וְאַבְיָהוּא גִבֹּר
 מַחֲתִיתָה וַיִּהְיוּ בָהֶן אֶשְׁתָּא וְשׁוּיָאוֹ
 עָלֶיהָ קְטֹרֶת וַקְרִיבוּ קָדָם יי אֶשְׁתָּא
 נוֹכְרִיתָא דִּי לֹא פִקִּיד יִתְהוֹן:

ב וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה

וְתֹאכַל אֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי

יְהוָה:

וַנִּפְקֹת אֲשֶׁתָּא מִן קָדָם יְיָ וַאֲכַלְתִּי

יְתֵהוֹן וּמִיתוּ קָדָם יְיָ:

וּתְצֵא אֵשׁ. רַבִּי אֵלִיעֶזֶר אֹמֵר לֹא מָתוּ בְּנֵי

אַהֲרֹן אֲלֹא עַל יְדֵי שְׁהוּרוֹ הִלְכָּה בְּפִנֵּי

מֹשֶׁה רַבֵּן, רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר שְׁתוּיֵי יִין

נִבְנְסוּ לְמִקְדָּשׁ. תַּדְעַ שְׂאֵחַר מִיתַתָּן הַזֶּהִיר

הַנּוֹתָרִים שֶׁלֹּא נִבְנְסוּ שְׁתוּיֵי יִין לְמִקְדָּשׁ,

מִשַּׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהִיָּה לוֹ בֶּן בֵּית זָכוֹ,

כדאיתא בויקרא רבה:

ג וַיֹּאמֶר מִנְּשָׁה אֶל אַהֲרֹן הוּא

אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי

אֶתְקַדֵּשׁ וְעַל פָּנָי כָּל הָעָם

אֶכְבֹּד וַיִּדָּם אַהֲרֹן:

וַאֲמַר מִנְּשָׁה לַאֲהֲרֹן הוּא דִּי מַלִּיל יִי

לְמִימַר בְּקִרְבִּי אֶתְקַדֵּשׁ וְעַל אִפִּי כָּל

עַמָּא אֶתְיָקֵר וְשִׁתִּיק אַהֲרֹן:

הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונועדתי

שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי, אל
תקרי בכבודי אלא במכובדי. אמר משה
לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש
הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או
בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים
ממני וממך: וידום אהרן. קבל שכר על
שתיקתו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו
הדבור, שנאמרה לו לבדו פרשת שתויי
יין. בקרובי. בבחירי: ועל פני כל העם
אכבד. כשהקב"ה עושה דין בצדיקים
מתיירא, ומתעלה, ומתקלם, אם כן באלו,

כל שכן ברשעים, וכן הוא אומר נורא
אלהים ממקדשיך, אל תקרא ממקדשיך
אלא ממקודשיך:

ד- וַיִּקְרָא מִשָּׁה אֶל מִישָׁאֵל וְאֶל
אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיָּאֵל דָּד אֶחָד
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ שָׂאוּ אֶת
אֲחֵיכֶם מֵאֵת פָּנֵי הַקֹּדֶשׁ אֶל
מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:

וַיִּקְרָא מִשָּׁה לְמִישָׁאֵל וּלְאֶלְצָפָן בְּנֵי

עֲזִיאל אַח אֲבוֹהֵי דָאֶהֱרֵן וְאָמַר לְהוֹן
 קָרִיבוּ טוּלוּ יָת אַחֵיכוֹן מִן קָדָם אֲפִי
 קוּדְשָׁא לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא:

דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה,
 שנאמר ובני קהת וגו': שאז את אחיכם
 וגו'. כאדם האומר לחבירו, העבר את
 המת מלפני הבלה, שלא לערבב את
 השמחה:

הַ וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאם בְּכִתְנֹתָם אֶל
 מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר

מִשָּׁה:

וְקָרִיבוֹ וְנִטְלָנוֹן בְּכַתְנֵיהוֹן לְמִבְרָא

לְמִשְׁרִיתָא כְּמָא דִּי מַלִּיל מִשָּׁה:

בְּכַתְנָתָם. שֶׁל מֵתִים, מִלְּמַד, שֶׁלֹּא נִשְׂרָפוּ

בְּגֵדֵיהֶם, אֲלֵא נִשְׁמָתָם, כַּמִּין שְׁנֵי חוּטִין

שֶׁל אֵשׁ נִכְנָסוּ לְתוֹךְ חוּטֵמֵיהֶם:

וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֵל אֶחָדִין

וְלֹאֲלֵעֶזֶר וְלֹאֲלֵיתָמָר בְּנֵיוֹ

רֹאשֵׁיכֶם אֵל תְּכַרְעוּ וּבְגֵדֵיכֶם

לֹא תִכְרְמוּ וְלֹא תִמָּתוּ וְעַל

כָּל הָעֵדָה יִקְצֹף וְאַחֲיֵכֶם כָּל

בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכוּ אֶת

הַשִּׁירָפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה׃

וְאָמַר מִנְּשָׁה לְאַהֲרֹן וּלְאַלְעָזָר וּלְאִיתָמָר

בְּנוֹתַי רִישִׁיכֹן לֹא תִרְבּוּן פִּרְוֵעַ

וּלְבוֹשִׁיכֹן לֹא תִבְזְעוּן וְלֹא תָמוּתוּן

וְעַל כָּל כְּנִשְׁתָּא יִהְיֶה רוֹגְזָא וְאַחֲיֵכֹן

כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכוּ יָת יְקֻדָּתָא דִּי

אוקיד יי:

אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שאכל
 אסור בתספורת, אבל אתם אל תערבבו
 שמחתו של מקום: ולא תמותו. הא אם
 תעשו כן, תמותו: ואחיכם כל בית
 ישראל. מכאן, שצרתן של תלמידי
 חכמים מוטלת על הכל להתאבל בה:

וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצֵאוּ
 פֶּן תָּמִיתוּ כִּי שָׁמֶן מִשְׁחַת
 יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדָבָר

מִנְשָׁה: (פ)

וּמִתְרַע מִשְׁכֵּן זְמַנָּא לָא תִּפְקֹון דְּלִמָּא
 תְּמוּתוֹן אֲרִי מִשָּׁח רְבוּתָא דִּי עֵלִיכוֹן
 וְעֵבְדוּ כְּפִתְגָמָא דְּמִנְשָׁה:

ח וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל אֶהֱרֹן
 לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם אֶהֱרֹן לְמִימָר:

ט וַיֵּן וְשִׁכָּר אֶל תִּשְׁתֵּה אֶתְהָ
 וּבְנֵיהֶם אֶתְהֶם בְּבִאֲכָם אֶל אֶהֱלֵה

מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ חֲקֵת עוֹלָם
לְדֹרֹתֵיכֶם:

חֲמַר וּמַרִּי לֹא תִשְׁתִּי אֶת וּבְנִיךָ עִמָּךְ
בְּמַעֲלָכוֹן לְמִשְׁכַּן זְמָנָא וְלֹא תִמּוּתוֹן
קַיִם עָלֶם לְדֹרֵיכוֹן:

יֵין וּשְׂכָר. יֵין דְּרַךְ שְׂכָרוֹתוֹ: בְּבֹאכֶם אֵל
אֱהֵל מוֹעֵד. אֵין לִי אֱלֹא בְּבּוֹאם לְהִיכַל,
בְּגִשְׁתֶּם לְמִזְבֵּחַ מִנִּין, נֹאמַר כֹּאן בִּיאת
אֱהֵל מוֹעֵד, וְנֹאמַר בְּקִידוּשׁ יָדַיִם זִרְגָּלִים
בִּיאת אֱהֵל מוֹעֵד, מָה לְהַלֵּךְ עֲשֵׂה גִישַׁת

מזבח כביאת אהל מועד, אף כאן עשה
גישת מזבח כביאת אהל מועד:

וְלִהְבֵּדִיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין
הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר:
וְלִאֲפַרְשָׁא בֵּין קוֹדֶשׁ וּבֵין חֵלָא וּבֵין
מִסְאֲבָא וּבֵין דְּכִיָּא:

ולִהְבֵּדִיל. כדי שתבדילו בין עבודה
קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד
עבודתו פסולה:

יֵא וְלִחֲזוֹרֶת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

אֶת כָּל הַחֲקִים אֲשֶׁר דָּבַר

יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד מִנְּשָׁה: (פ)

וְלֹא־לִפְאֵי יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת כָּל קִימִיָּא

דִּי מַלְיָל יֵי לְהוֹן בְּיָדָא דְּמִנְּשָׁה:

וּלְהוֹרָתָא. לְמַד, שְׂאִסּוּר שִׁיכּוּר בַּהוֹרָאָה,

יְכוּל יִהְיֶה חַיִּיב מִיִּתָּהּ, תִּלְמּוּד לֹא־מֵר אֶתָּה

וּבְנִיךְ אֶתְךָ וְלֹא תִמּוּתוֹ, כַּהֲנִים בַּעֲבוּדָתָם

בְּמִיתָהּ, וְאִין חֲכָמִים בַּהוֹרָאָתָם בְּמִיתָהּ:

רביעי
וְיָדְבַר מִנְּשָׁה

אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל אֱלֻעָזָר וְאֶל

אֵיתָמָר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים קָחוּ

אֶת הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי

יְהוָה וְאֹכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל

הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא׃

וּמִלֵּיל מִשָּׁה עִם אֶהֱרֹן וְעִם אֱלֻעָזָר

וְעִם אֵיתָמָר בְּנוֹתֶיהֶם דֹּאשְׁתָּאֲרוּ סָבוּ יֵת

מִנְחָתָא דֹּאשְׁתָּאֲרֵת מִקֶּרְבָּנִיא דִּי

וְאֹכְלוּהָ פִטִּיר בְּסִטֵּר מִדְּבַחָא אֲרִי

קֹדֶשׁ קוֹדְשֵׁינָּה הִיא:

הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם
נקנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר
ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו, ואין
השמדה אלא כלוי בנים, שנאמר ואשמיד
פריו ממעל, ותפלתו של משה בטלה
מחצה, שנאמר ואתפלל גם בעד אהרן
בעת ההיא: קחו את המנחה. אף על פי
שאתם אוננים, וקדשים אסורים לאונן: את
המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון:
ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי

שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין
 כיוצא בה לדורות, הוצרך לפ' בה דין
 שאר מנחות:

יג וְאֶכְלֶתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ
 כִּי חֹקֶךָ וְחֹק בְּנֵיךָ הוּא מֵאֲשֵׁי
 יְהוָה כִּי כֵן צִוִּיתִי:

וְתִכְלוּן יְתֶהּ בְּאַתֵּר קַדִּישׁ אֲרֵי חֲלָקֶךָ
 וְחֲלָק בְּנֵיךָ הִיא מִקֶּרְבָּנִיא דִּי אֲרֵי כֵן
 אֶתִּפְקֵדִית:

וְחָק בְּנִיד. אֵין לְבָנוֹת חָק בְּקִדְשִׁים: כִּי כֵן

צוֹיִתִּי. בְּאֻנִּינֹת יֹאכְלוּהָ:

יְדֹאֵת חֲזָה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק

הַתְּרוֹמָה תֹּאכְלוּ בְּמִקּוֹם

טָהוֹר אֶתָּה וּבְנֶיךָ וּבָנֹתֶיךָ

אֶתְּךָ כִּי חֲקוּךְ וְחָק בְּנֶיךָ נִתְּנוּ

מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְיֵת חֲדִיא דְאַרְמוֹתָא וְיֵת שׁוֹקָא

דְּאַפְרָשׁוֹתָא תִּיכְלוּן בְּאַתָּר דְּכִי אֶתָּה

וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ עִמָּךָ אֲרִי חֲלָקֶךָ וְחֲלָקֶיךָ
 בְּנֵיךָ אֶתְיָהִיבוּ מִנְכֶּסֶת קֹדֶשֶׁיָּא דְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל:

וְאֵת חֵזָה הַתְּנוּפָה. שֶׁל שְׁלָמִי צְבוּר:
 תֹּאכְלוּ בַּמָּקוֹם טָהוֹר. וְכִי אֵת הָרִאשׁוֹנִים
 אֹכְלוּ בַּמָּקוֹם טָמֵא, אֲלֹא הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהֵם
 קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, הוֹזַקְקוּ אֲכִילָתָם בַּמָּקוֹם
 קִדּוּשׁ, אֲבָל אֲלוֹ אֵין צְרִיכִים תּוֹךְ הַקְּלָעִים,
 אֲבָל צְרִיכִים הֵם לְהֹאכֵל תּוֹךְ מַחֲנֶה
 יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא טָהוֹר מְלִיכָנָם שֵׁם

מצורעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין
 בכל העיר: אתה ובניך ובנותיך. אתה
 ובניך בחלק, אבל בנותיך לא בחלק, אלא
 אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול
 בחזה ושוק, או אינו אלא אף הבנות
 בחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק בניך
 נתנו, חק לבנים, ואין חק לבנות:

טו שֹׁק הַתְּרוֹמָה וְחֵזָה הַתְּנוּפָה
 עַל אֲנָשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהַנִּיף
 תְּנוּפָה לְפָנַי יְחֻזָּה וְחֻזָּה לְךָ

וְלִבְנֵיךָ אֶתְךָ לְחֶק עוֹלָם

כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

שׁוֹקֵא דְאַפְרָשׁוּתָא וְחֲדִיא דְאַרְמוּתָא

עַל קַרְבְּנֵי תִרְבִּיא יִיתוֹן לְאַרְמָא

אַרְמָא קָדָם יְיָ וִיְהִי לָךְ וְלִבְנֵיךָ עִמָּךְ

לְקַיָּם עָלָם כְּמָא דִּי פִקִּיד יְיָ:

שׁוֹק הַתְרוּמָה וְחִזָּה הַתְנוּפָה. לְשׁוֹן אֲשֶׁר

הוֹנֵף וְאֲשֶׁר הוֹרֵם. תְּנוּפָה מִזְלִיךְ וּמִבִּיא

תְּרוּמָה מֵעֵלָה וּמִזְרִיד. וְלָמָּה חֲלָקָן הַכְּתוּב

תְּרוּמָה בְּשׁוֹק וְתְנוּפָה בַּחֲזָה. לֹא יִדְעֵנוּ.

ששניהם בהרמה והנפה: על אשי
החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת
תנופה, וישוב המקראות שלא יכחישו זה
את זה כבר פרשתי שלשתן בצו את אהרן:

חמישי ואת שְׁעִיר

הַחֲטָאת הָרֹשׁ הָרֹשׁ מִנְּשָׁה
וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצֹף עַל אֱלֹעֶזֶר
וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן

הַנּוֹתָרִם לְאִמֹּר:

וַיֵּת צִפִּירָא דְחֲטָאֲתָא מִתְּבַע תְּבִיעֵי
 מִשָּׁה וְהָא אֲתוּקָד וְרִגְזוּ עַל אֱלֹעִזֹר
 וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן דְּאֲשָׁתָאֲרוּ
 לְמִימָר:

שְׁעִיר הַחֲטָאֲתָא. שְׁעִיר מוֹסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ.
 וּשְׁלֹשָׁה שְׁעִירֵי חֲטָאוֹת קָרְבוּ בּוֹ בַּיּוֹם
 שְׁעִיר עִזִּים, וּשְׁעִיר נְחֹשֶׁת, וּשְׁעִיר רֹאשׁ
 חוֹדֶשׁ, וּמִכּוֹלֵן לֹא נִשְׂרָף אֲלֵא זֶה, וְנִחְלָקוּ
 בַּדָּבָר חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ אֹמְרִים מִפְּנֵי

טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים
 מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי
 דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה
 שאמר להם במנחה ואכלוה מצות: דרוש
 דרש. שתי דרישות הללו, מפני מה נשרף
 זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא בתורת
 כהנים: על אלעזר ועל איתמר. בשביל
 כבודו של אהרן הפך פניו כנגד הבנים
 ובעם: לאמר. אמר להם השיבוני על
 דברי:

יז מִדֹּעַ לֹא אֶכְלֶתֶם אֶת

הַחֲטָאת בַּמִּקּוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי

קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא וְאַתָּה נָתַן

לָכֶם לַעֲשׂוֹת אֶת עֲוֹן הָעֶדָה

לְכַפֵּר עָלֵיהֶם לְפָנַי יְהוָה:

מִדֵּין לֹא אֲכַלְתוּן יְת חֲטָאתָ בַּאֲתֹר

קֹדֶשׁ אֲרִי קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין הִיא וְיִתָּה

יֵהב לְכוֹן לְסַלְחָא עַל חוּבֵי כְנִשְׁתָּא

לְכַפֵּרָא עָלֵיהוֹן קָדָם יי:

מדוע לא אכלתם את החטאת במקום

הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא
שרפוה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא
אמר להם שמא חוץ לקלעים יצאה
ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת
ביוצא, והם אמרו לו לאו, אמר להם
הואיל ובמקום הקדש היתה, מדוע לא
אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת
וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם
מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן
למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא
מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו,

שחטאת שמיני וחטאת נחשון לא לכפרה

באו:

יה הן לא הובא את דמה אל

הקדש פנימה אכול תאכלו

אתה בקדש כַּאֲשֶׁר צוית:

הא לא אתעל ית דמה לבית קדשא

גואה מיכל תכלון יתה בקדשא כמא

די פקדית:

הן לא הובא וגו'. שאילו הובא היה לכם

לשרפה, כמו שנאמר וכל חטאת אשר
 יובא מדמה וגו': אכול תאכלו אתה. היה
 לכם לאכלה אף על פי שאתם אוננים:
 כאשר צויתי. לכם במנחה:

יט וַיִּדְבֹּר אֶחָדָן אֶל מִשֶּׁה הֵן
 הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת חַטָּאתָם
 וְאֶת עֹלָתָם לִפְנֵי יְהוָה
 וַתִּקְרָאנָה אֹתִי כֹאֲלָה וְאֶכְלָתִי
 חַטָּאת הַיּוֹם הַיֵּיטִב בְּעֵינַי

יְהוָה:

וּמִלֵּיל אַהֲרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין

קָרִיבוּ יְת חֲטָאֲתָהוֹן וְיֵת עֲלִתָהוֹן קָדָם

יְי וְעֲרֵעָא יְתִי עֲקֹן כְּאַלִּין וְאַלּוּפֹן

אַכְלִית חֲטָאֲתָא יוֹמָא דִּין הֲתִקֹּן קָדָם

יְי:

וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון

עז, שנאמר וידבר העם וגו'. אפשר משה

קצף על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר,

הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד,

אמרו, אינו בדין שיהא אבינו יושב ואנו
מדברים לפניו, ואינו בדין שיהא תלמיד
משיב את רבו, יכול מפני שלא היה
באלעזר להשיב, תלמוד לומר ויאמר
אלעזר הכהן אל אנשי הצבא וגו', הרי
כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים,
זו מצאתי בספרי של פנים שני: הן היום
הקריבו. מהו אומר, אלא אמר לו משה
שמה זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעבד
חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם
הדיוטות, אני הקרבתי, שאני כהן גדול,

ומקריב אונן: ותקראנה אותי כאלה.
 אפילו לא היו המתים בני, אלא שאר
 קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם
 כאלו, כגון כל האמורים בפרשת כהנים
 שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת.
 ואם אכלתי, הייטב וגו': היום. אבל
 אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום
 קבורה: הייטב בעיני ה'. אם שמעת
 בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי
 דורות:

כ וַיִּשְׁמַע מִנְּשָׂה וַיִּיטֹב בְּעֵינָיו:

(פ)

וְשָׁמַע מִנְּשָׂה וּשְׁפָר בְּעִינוֹהִי:

וַיֵּיטֵב בְּעִינָיו. הוֹדָה וּלֹא בּוֹשׁ לִזְמֹר לֹא

שָׁמַעְתִּי:

וַיִּקְרָא פֶּרֶק יֵא

אֵל מִנְּשָׂה וְאֵל אַחֲרָן לֵאמֹר

וַיִּדְבֹּר יְהוָה:

אֱלֹהֵם:

וּמִלֵּיל יִי עִם מֹשֶׁה וְעַם אֶהְרֹן לְמִימָר
לְהוֹן:

אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן. לְמֹשֶׁה אָמַר,
שִׂיאֲמַר לְאֶהְרֹן: לֹאֲמַר אֲלֵיהֶם. אָמַר
שִׂיאֲמַר לֹאֲלַעְזֵר וּלְאִיתִמָּר, אִזְּ אֵינוּ אֵלָּא
לֹאֲמַר לְיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהוּא אֹמֵר דְּבָרוּ אֵל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֲרִי דְּבוּר אֲמֹר לְיִשְׂרָאֵל, הֲאֵ
מָה אֲנִי מִקֵּיִם לֹאֲמַר אֲלֵיהֶם, לְבִנְיָו,
לֹאֲלַעְזֵר וּלְאִיתִמָּר:

בְּדִבְרֵוּ אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹאֲמַר

זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל

הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ:

מִלֵּילָו עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דָּא

חֵיתָא דִּי תִיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דִּי עַל

אֶרֶץ:

דברו אל בני ישראל. את כולם השווה

להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהושוו

בדמימה וקבלו עליהם גזירת המקום

מאהבה: זאת החיה. לִי חיים, לפי

שישראל דבוקים במקום וראויין להיות

חיים, לפיכך הבדילם מן הטומאה וגזר עליהם מצות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא: זאת החיה. מלמד שהיה משה אחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו: את זה תאכלו וגו'. אף בשרצי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקצו מן העוף, וכן בשרצים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד

שֶׁהַבְּהֵמָה בְּכָל חַיָּה:

ג. כָּל מִפְּרִסָּתָּה פְּרִסָּה וְשִׁמְעָתָּה

שִׁמְעָה פְּרִסָּתָּה מִנְעֵלָתָּה גִּרָּה

בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹאכֶלֶת:

כָּל דֵּי סְדִיקָן פְּרִסָּתָּה וּמִטְלָפָן טְלָפִין

פְּרִסָּתָּה מִסְקָא פִּשְׂרָא בְּבַעֲיָרָא יִתָּהּ

תִּיכָלֶת:

מִפְּרִסָּתָּה כֶּתְרָגוֹמוֹ סְדִיקָא: פְּרִסָּה.

כֹּלֵאנִט"ה בִּלְע"ז: וְשִׁמְעָתָּה שִׁמְעָה.

שמובדלת מלמעלה ולמטה בשתי
צפרנין, כתרגומו ומטלפא טלפין, שיש
שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן
שסועות ומובדלות לגמרי שמלמטה
מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיא
האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה
לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן
להיותו מגזרת מים הנגרים, שהוא נגרר
אחר הפה, ותרגומו פשרא, שע"י הגרה
האוכל נפשר ונמוח: בבהמה. תיבה זו
יתירה היא לדרשה, להתיר את השליל

הנמצא במעי אמו: אתה תאכלו. ולא
 בהמה טמאה, והלא באזהרה היא, אלא
 לעבור עליה בעשה ולא תעשה:

ד אַךְ אֶת זֶה לֹא תֹאכְלוּ
 מִמֶּנּוּ לִי הַגֵּרָה וּמִמִּפְרֵי
 הַפֶּרֶס אֶת הַגָּמֵל כִּי מֵעֵלָה
 גֵּרָה הוּא וּפֶרֶסָה אֵינָנוּ מִפְרֵי
 טֵמֵא הוּא לָכֵם:

בָּרָם יְתֵינְ לָא תִיכְלוּן מִמִּסְקֵי פִשְׁרָא

וּמִמִּסְדִּיקִי פִּרְסָתָא יֵת גְּמִלָּא אֲרִי

מִסִּיק פִּשְׂרָא הוּא וּפִרְסָתָא לֹא סְדִיקָא

מִסָּאב הוּא לְכוּן:

ה וְאֵת הַשֹּׁפֶן כִּי מַעְלָה גִּרָּה

הוּא וּפִרְסָה לֹא יִפְרִים טָמֵא

הוּא לְכָב:

וְיֵת טַפְזָא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׂרָא הוּא

וּפִרְסָתָא לֹא סְדִיקָא מִסָּאב הוּא לְכוּן:

וְאֵת הָאֲרֵנְבָת כִּי מַעְלָת גִּרָּה

הוא ופרסה לא הפריסה

טמאה הוא לכם:

וית ארנבא ארי מסקא פשרא היא

ופרסתא לא סדיקא מסאבא היא

לכון:

ואת החזיר כי מפריס פרסה

הוא ושמע שמע פרסה והוא

גרה לא יגר טמא הוא לכם:

וית חזירא ארי סדיק פרסתא הוא

וּמִטֶּלֶפֶן טֶלְפִּין פִּרְסִיתָהּ וְהוּא פֶּשֶׁרָא

לֹא פֶּשֶׁר מִסָּאב הוּא לְכוּן:

ח מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ

וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ טְמֵאִים

הֵם לָכֶם:

מִבְּסִרְהוֹן לֹא תִיכָלוּן וּבְנִבְלָתָהוֹן לֹא

תִּקְרְבוּן מִסָּאבִין אֲנוּן לְכוּן:

מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ. אֵין לִי אֹלָא אֱלוֹ,

שְׂאֵר בַּהֲמָה טְמֵאָה שְׂאֵין לָהּ שׁוּם סִימָן

טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו
שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו':
מבשרם. על בשרם באזהרה, ולא על
עצמות וגידין וקרנים וטלפים: ובנבלתם
לא תגעו. יכול יהו ישראל מוזהרים על
מגע נבלה, תלמוד לומר אמור אל הבהנים
וגו', כהנים מוזהרין, ואין ישראל מוזהרין,
קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת
חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת
נבלה קלה לא כ"ש, ומה תלמוד לומר לא
תגעו, ברגל. וזה שאמרו חייב אדם לטהר

עצמו ברגל:

ט את זה תאכלו מכל אשר

במים כל אשר לו סנפיר

וקשקשת במים במים

ובנחלים אתם תאכלו:

ית דין תיכלון מכל די במיא כל די

לה ציצין וקלפין במיא ביממא

ובנחליא יתהון תיכלון:

סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו

קליפין הקבועים בו, כמו שנאמר ושריון
קשקשים הוא לבוש:

וְכָל אֲשֶׁר אֵין לוֹ סִנְפִּיר
וְקִשְׁקָשִׁים בַּיָּמִים וּבַנְּחָלִים
מִכָּל עֵרֶץ הַיָּם וּמִכָּל נֶפֶשׁ
הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּיָּם שֶׁקֶץ הֵם
לָכֶם:

וְכָל דֵּי לֵית לָהּ צִיצִין וְקִלְפִין בַּיָּמִים
וּבַנְּחָלִים מִכָּל רַחֲשָׁא דַּמִּיא וּמִכָּל

נִפְשָׁא חֵיתָא דִּי בְּמִיא שְׁקָצָא אֲנוּן
לְכוּן:

שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך
שרוחש ונד על הארץ:

יֹאשֶׁקֶץ יִהְיֶה לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא
תֹאכְלוּ וְאֵת נִבְלָתָם תִּשְׁקְצוּ:
וְשֶׁקֶצָא יִהְיוּ לְכוּן מִבְּסָרְהוֹן לֹא תִיכְלוּ
וְיֵת נִבְלָתָהוֹן תִּשְׁקְצוּ:

ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש

בו בנותן טעם: מבשרם. אינו מוזהר על
הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם
תשקצו. לרבות יבחושין שסיננו,
יבחושין מושיילונ"ש בלע"ז:

יב כל אֶשֶׁר אֵין לוֹ סִנְפִּיר
וְקִשְׁקֶשֶׁת בַּמַּיִם שֶׁקֵּין הוּא
לָכֶם:

כל די לית ליה ציצין וקלפין במיא
שקצא הוא לכוון:

כל אשר אין לו וגו'. מה תלמוד לומר,
 שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה
 סימנין שכלו ליבשה, השירן במים מנין,
 תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר
 וקשקשת במים, הא אם היו לו במים אף
 על פי שהשירן בעלייתו מותר:

יג וְאֵת אֱלֹהֵי תִשְׁקָצוּ מִן הָעוֹף
 לֹא יֵאָכְלוּ שִׁקְץ הֵם אֵת הַנֶּשֶׁךְ
 וְאֵת הַפֶּרֶם וְאֵת הָעִזִּים:

יד וְאֵת אֵלֵי תִשְׁקָצוּן מִן עוֹפֵא לֹא

יִתְאָכְלוּ שְׂקָצָא אֲנֹן נִשְׂרָא וְעַר

וְעִזִּיא:

לֹא יֵאכְלוּ. לְחַיֵּיב אֶת הַמֵּאכִילִין לְקַטְנִים,

שֶׁכֶּךָ מִשְׁמַעוּ לֹא יִהְיוּ נֹאכְלִים עַל יֶדֶךָ, אוֹ

אֵינוֹ אֵלָא לְאַסְרֵן בַּהֲנָאָה, תִּלְמוּד לֹמַר לֹא

תֵּאכְלוּ, בִּאכִילָה אֲסוּרִין, בַּהֲנָאָה מִזְתְּרִין.

כֹּל עֹוֶה שְׁנֵאמַר בּוֹ לְמִינָהּ, לְמִינּוּ, לְמִינָהּ,

יֵשׁ בָּאוֹתוֹ הַמִּין שְׁאִין דּוֹמִין זֶה לְזֶה לֹא

בְּמֵרָאִיהֶם וְלֹא בְּשִׁמּוֹתָם, וְכוּלָן מִין אֶחָד:

יֵד וְאַתְּ הִדְאָה וְאַתְּ הָאֵיָה

לְמִינָהּ:

וְדִיתָּ וְטָרְפִיתָ לְזִנָּה:

טוּ אֵת כָּל עֹרֵב לְמִינוֹ:

יֵת כָּל עוֹרְבָא לְזִנָּה:

טז וְאֵת בֵּית הַיַּעֲנָה וְאֵת

הַתְּחִמָּם וְאֵת הַשְּׁחָף וְאֵת הַנֵּץ

לְמִינָהּ:

וְיֵת בֵּית נַעֲמִיתָ וְצִיצָא וְצֶפֶר שְׁחָפָא

וְנָצָא לְזִנוּהִי:

הנץ. אישפרוי"ר:

יִזְּ וְאֶת הַכּוֹס וְאֶת הַשֶּׁלֶךְ וְאֶת

הַיֵּנְשׁוּף:

וְקָרִיא וְשְׁלִינוּנָא וְקַפּוּפָא:

השֶׁלֶךְ. פִּירֶשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זֶה הַשּׁוֹלָה דָּגִים

מִן הַיָּם, וְזֶהוּ שֶׁתֵּרַגַּם אוֹנֶקְלוֹס וְשְׁלִינוּנָא:

כּוֹס וַיִּנְשׁוּף. הֵם צוֹאִיטִי"ש הַצּוֹעֲקִים

בַּלִּילָה, וַיֵּשׁ לָהֶם לַסֵּתוֹת כַּאֲדָם, וְעוֹד אַחֵר

דּוֹמָה לוֹ שֶׁקּוֹרִין יִיב"ץ:

יח וְאֶת הַתִּנְשֻׁמָּה וְאֶת הַקָּאָת

וְאַתְּ הָרַחֵם:

וּבֹתָא וְקַתָּא וִירְקֵרְקָא:

הַתְּנַשְׁמַת. הִיא קִלְב־א שְׁוֹרִי"ץ, וְדוּמָה

לְעֵכָבֵר וּפּוֹרְחַת בְּלִילָה, וְתַנְשַׁמַּת הָאֲמוּרָה

בְּשֶׁרִצִּים הִיא דוּמָה לָהּ, וְאִין לָהּ עֵינִים,

וְקוֹרִין לָהּ טִלְפ־א:

יֵט וְאַתְּ הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינָהּ

וְאַתְּ הַדּוֹכִיפַת וְאַתְּ הָעֵט־לָף:

וְחֹרִיתָא וְאָבּוּ לְזִנָּה וְנִגָּר טוֹרָא

וְעֵטְלָפָא:

החסידה. זו דיה לבנה, ציגוני"ה, ולמה
 נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם
 חברותיה במזונות: האנפה. היא דיה
 רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה
 היירו"ן: הדוכיפת. תרנגול הבר, וזרבלתו
 כפולה, ובלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו
 דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא זרבלתו,
 ונגר טורא, נקרא על שם מעשיו, כמו
 שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי

שאחזו:

ב כל שָׂרֵץ הָעוֹף הַחַיִּל עַל

אַרְבַּע שָׁקִין הוּא לָכֶם:

כל רֶחֱשָׁא דְעוֹפָא דְמַחֲלֵךְ עַל אַרְבַּע

שָׁקִיצָא הוּא לְכוּן:

שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים

הרוחשין על הארץ, כגון זבובים וצרעין

ויתושין וחסבאים:

כא אַךְ אֵת זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל

שָׂרֵץ הָעוֹף הַחַיִּל עַל אַרְבַּע

אֲשֶׁר (לא) לוֹ כָּרְעִים מִמַּעַל

לְרִגְלָיו לְנֹתַר בְּהֵן עַל הָאָרֶץ:

בָּרַם יָת דִּין תִּיכָלוֹן מִכָּל רַחֲשָׂא

דְּעוּפָא דְמַהֲלָךְ עַל אַרְבַּע דִּי לָהּ

קָרְצוּלִין מַעֲלֹי רִגְלוֹהִי לְקַפָּצָא בְּהוֹן

עַל אַרְעָא:

עַל אַרְבַּע. עַל ד' רַגְלִים: מִמַּעַל לְרִגְלָיו.

סְמוּךְ לְצוּאָרוֹ יֵשׁ לוֹ כַּמִּין שְׁתֵּי רַגְלִים לְבַד

ד' רַגְלִיו, וּכְשֶׁרוּצָה לְעוֹף וּלְקַפּוֹץ מִן

הָאָרֶץ מִתְחַזֵּק בְּאוֹתָן שְׁתֵּי כַרְעִים וּפּוֹרָח,

ויש מהן הרבה, כאותן שקורין
 לנגושט"א, אבל אין אנו בקיאים בהן,
 שארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע
 רגלים, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים
 הכתובים כאן, וכנפיו חופין את רובו. וכל
 סימנים הללו מצויין באותן שבינותינו,
 אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב,
 וצריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו
 יודעים להבדיל ביניהם:

כב אֶת אֱלֹה מֵהֶם תֹּאכְלוּ אֶת
 הָאֲרָבָה לְמִינֹו וְאֶת הַסְּלָעִים

לְמִינָהוּ וְאֵת הַחֲרָגֹל לְמִינָהוּ

וְאֵת הַחֲגָב לְמִינָהוּ:

יֵת אֵלֶּיךָ מִנְהוֹן תִּיכָלוֹן יֵת גּוֹבֵא לְזִנְהוּ

וְיֵת רְשׁוּנֵא לְזִנְהוּ וְיֵת חֲרָגוּלֵא לְזִנְהוּ

וְיֵת חֲגָבֵא לְזִנְהוּ:

כַּ וְכָל שְׂרִיץ הָעוֹף אֲשֶׁר לוֹ

אַרְבַּע רַגְלִים שְׂקִין הוּא לָכֵם:

וְכָל רֶחֱשָׁא דְעוֹפֵא דִּי לֵה אַרְבַּע רַגְלִין

שְׂקִיצָא הוּא לְכוּן:

וּכְלֵי שֶׁרֶץ הָעוֹף וְגו'. בֹּא לְלַמֵּד שָׂאם יֵשׁ
לֹא חֲמֵשׁ טְהוֹרִים:

כֹּד וְלֹאֲלֵה תִּטְמְאוּ כָּל הַנִּגְעִי
בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד הָעֶרְבִי:

וְלֹאֲלֵין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקְרָב
בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מִסְּאֵב עַד רִמְשָׁא:

וְלֹאֲלֵה. הֵעִתִּידִין לְהֵאמֹר לְמַטָּה בַּעֲנִיָּין:
תִּטְמְאוּ. כְּלוֹמֵר בִּנְגִיעָתָם יֵשׁ טוֹמְאָה:

כֹּה וְכָל הַנִּשְׂא מִנִּבְלָתָם יִכָּבֶם

בְּגִדָיו וְטָמֵא עַד הָעֶרְבִי:

וְכָל דִּיטוֹלִי מִנְּבִלְתָּהוֹן יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי

וַיְהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׁא:

וְכָל הַנֶּשֶׂא מִנְּבִלְתָּם. כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמָרָה

טוֹמֵאת מִשָּׂא, חֲמוּרָה מִטוֹמֵאת מִגֵּעַ,

שֶׁהִיא טְעוּנָה כְּבוֹס בְּגָדִים:

כּוּ לְכָל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא

מִפְּרִסָּת פֶּרֶסָה וְשִׁסֵּעַ אֵינָנָה

שִׁסֵּעַת וְגִרָה אֵינָנָה מִעֲלָה

טַמְאִים הֵם לָכֶם כָּל הַנִּגְעִי

בָּהֶם יִטְמָא:

לְכָל בְּעִירָא דִּי הִיא סְדִיקָא פְּרִסְתָּא

וְטִלְפִין לִיתָהּ מִטְלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתָהּ

מִסְקָא מִסְאַבִּין אָנוּן לְכוּן כָּל דִּיקְרָב

בְּהוּן יְהִי מִסְאַב:

מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת.

כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אבל

למטה היא מחוברת. כאן למדך שנבלת

בהמה טמאה מטמאה, ובענין שבסוף

הַפֶּרְשָׁה פִּירֵשׁ עַל בַּהֲמָה טְהוֹרָה:

כֹּז וְכָל חֹלֶךְ עַל כַּפָּיו בְּכָל

הַחֲיָה הַחֹלְכָת עַל אַרְבַּע

טַמְאִים הֵם לָכֶם כָּל הַנִּגְעִי

בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד הָעֶרְב:

וְכָל דְּמַהֲלֵךְ עַל יְדוּהִי בְּכָל חֲיָתָא

דְּמַהֲלָכָא עַל אַרְבַּע מְסַאֲבִין אֲנוּן לְכוּן

כָּל דִּיקְרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יִהֵא מְסַאֲב עַד

רְמִישָׁא:

על כפיו. כגון כלב ודוב וחתול: טמאים
הם לכם. למגע:

כה וְהִנְשֵׂא אֶת נִבְלָתָם יִכְבֹּם
בַּגָּדִיו וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב
טִמְאִים הֵמָּה לָכֶם: (ו)

וְדִיטוּל יָת נִבְלָתָהוֹן יִצַּבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי
וְיִהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׂא מִסָּאבִין אֲנוֹן
לְכוֹן:

כט וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשָּׂרִין

הַשָּׂרִין עַל הָאָרֶץ הַחֲלֹד

וְהַעֲבֹר וְהַצֵּב לְמִינָהוּ:

וְדִין לְכוֹן מִסֵּאבָא דְרַחֲשָׁא דְרַחֲשָׁא עַל

אַרְעָא חֲלָדָא וְעֲבֹרָא וְצֵבָא לְזִנּוּהִי:

וְזֵה לָכֵם הַטְּמָא. כֹּל טוּמְאוֹת הַכֹּל אֵינָן

לְאִיסוּר אֲכִילָה, אֲכֹל לְטוּמְאָה מִמֶּשׁ,

לְהִיּוֹת טְמֵא בַּמַּגֵּעַן, וְנֹאסֵר לֹאכּוֹל תְּרוּמָה

וּקְדָשִׁים, וְלִיכְנֹס לְמִקְדָּשׁ: הַחֲלֹד.

מוֹשׁ״טִילָה: וְהַצֵּב. פּוּיִי״ט, שְׂדוּמָה

לְצַפְרֵדֶּע:

לֹא וְהֵאֱנָקָה וְהִכָּח וְהִלְטָאָה

וְהַחֲמֹט וְהַתְנַשְּׁמַת:

וִילָא וְכוּחָא וְחִלְטִיתָא וְחֲמֹטָא

וְאַשְׁוִתָּא:

אֲנָקָה. הַרִיצוּ"ן: הַלְטָאָה. לִישְׁרֹד"ה:

הַחֲמֹט. לִימַצ"א: תְּנַשְׁמַת. טַלְפ"א:

לֹא אֵלָּה הַטְּמָאִים לָכֶם בְּכָל

הַשָּׂרִיץ כָּל הַנִּגְעַ בָּהֶם בְּמֹתָם

יִטְמָא עַד הָעֶרֶב:

אֵלַיִן דְּמִסְאֲבִין לְכוּן בְּכֹל רַחֲשָׁא כֹל

דִּיקְרַב בְּהוּן בְּמוֹתְהוּן יְהִי מִסְאֲב עַד

רַחֲשָׁא:

לֵב וְכֹל אֲשֶׁר יִפֹּל עָלָיו מֵהֶם

בְּמוֹתָם יִטְמָא מִכֹּל כְּלִי עֵץ אֹ

בְּגָד אֹ עוֹר אֹ שֶׁק כֹּל כְּלִי

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָּהֶם

בַּמַּיִם יוֹבֵא יִטְמָא עַד הָעֶרֶב

וְטָהָר:

וְכָל דִּי יִפֹּל עַל־וְהִי מִנְהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יְהִי
 מִסָּאב מִכָּל מָאן דְּעָא אוּ לְבוּשׁ אוּ
 מִשֵּׁךְ אוּ שֶׁק כָּל מָאן דִּי תִתְעַבֵּד
 עֲבִידָא בְּהוֹן בְּמִיָּא יִתְעַל וִיְהִי מִסָּאב
 עַד רַמְשָׁא וִידְכִי:

במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא
 לתרומה: עד הערב. ואחר כך: וטהר.
 בהערב השמש:

שביעי לג
 וְכָל כָּלִי

חֲרֵשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ
 כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ
 תִּשְׁבְּרוּ:

וְכָל מָאן דְּחֲסִיף דִּי יִפֹּל מִנְהוֹן לְגִיָּה
 כֹּל דִּי בְּגִיָּה יִסְתָּאב וְיִתֵּה תִּתְבָּרוּן:
 אֶל תּוֹכוֹ. אִין כְּלִי חֶרֶם מִיטְמָא אֵלּא
 מֵאוּירוֹ: כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא. הַכְּלִי
 חֲזֵזר וּמִטְמָא מַה: וְאֹתוֹ תִּשְׁבְּרוּ. לְמַד
 שְׂאִין לוֹ טַהֲרָה בַּמָּקוֹה:

לֹד מִכָּל הָאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל

אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מִיָּם יִטְמָא

וְכָל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכָל

כָּלִי יִטְמָא:

מִכָּל מִיכָלָא דְּמִתְאַכֵּל דִּי יַעֲלוֹן עֲלוֹהִי

מֵיָא יְהִי מְסָאב וְכָל מִשְׁקָה דִּי יִשְׁתִּיתִי

בְּכָל מָאן יְהִי מְסָאב:

מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא

העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל

אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא
בתוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל
משקה אשר ישתה בכל כלי והוא בתוך
כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן
דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר
ומתוקן לקבל טומאה עד שיבאו עליו
מים פעם אחת, ומשבאו עליו מים פעם
אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגוב,
והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר
זרעים לטומאה במים, שכך יש לדרוש
המקרא אשר יבוא עליו מים או כל

משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין
ולד הטומאה מטמא כלים, שכך שנינו
יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי
חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא,
מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר
כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר
כלי חרס, לפי שהשרץ אב הטומאה
והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך
אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו
עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת

בתוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון
והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור
כאלו מלא טומאה וזהא הפת תחילה,
שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל
הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי
טומאה עצמה נגעה בהן מגבן. ולמדנו
עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת זרעים
אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם
אתה אומר מקבלין הכשר במחובר, אין
לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר
יבוא עליו מים. ולמדנו עוד שאין אוכל

מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה,
שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל בבת
אחת, ושיערו חכמים אין בית הבליעה
מחזיק יותר מביצת תרנגולת:

לֵה וְכֹל אֲשֶׁר יִפֹּל מִנְּבִלָתָם
עָלָיו יִטְמָא תִנּוּר וְכִירִים יִתֵּן
טִמְאִים הֵם וְטִמְאִים יִהְיוּ
לָכֶם:

וְכֹל דִּי יִפֹּל מִנְּבִלְתָּהוֹן עֲלוֹהֵי יְהִי
מִסָּאב תִּנּוּר וְכִירִים יִתְרַעֲוִן מִסָּאבִין

אָנוֹן וּמִסְאָבִין יְהוֹן לְכוֹן:

תָּנוּר וּכִירִים. כָּלִים הַמִּיטְלִין הֵם, וְהֵם
 שֶׁל חֶרֶם, וַיֵּשׁ לָהֶן תּוֹךְ, וְשׁוֹפֵת אֶת
 הַקְּדֹרָה עַל נֶקֶב הַחֲלָל, וְשִׁנְיָהֶם פִּיהֶם
 לְמַעֲלָה: יתֵן. שְׂאִין לְכָלִי חֶרֶם טְהוֹרָה
 בְּטַבִּילָה: וְטַמְאִים יִהְיוּ לָכֶם. שֶׁלֹּא תֹאמַר
 מִצְוָה אֲנִי לְנוֹתֵצִם, תִּלְמֹד לֹמַר וְטַמְאִים
 יִהְיוּ לָכֶם, אִם רָצָה לְקִיּוֹם בְּטוֹמְאֶתָן
 רִשְׁאִי:

לוֹ אֶךְ מִעֵין וּבֹר מִקְוָה מֵיִם

יְהִיָּה טָהוֹר וְנוֹגַע בְּנִבְלָתָם

יְטַמֵּא:

בְּרַם מַעֲיִן וְגוֹב בֵּית כְּנִישׁוֹת מֵיָא יְהִי

דְּכִי וְדִיקָרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מְסַאָב:

אך מעין ובור מקוה מים. המחזברים

לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך

ללמוד. יהיה טהור. הטובל בהם

מטומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא. אפי'

הוא בתוך מעין ובור ונוגע בנבלתם יטמא,

שלא תאמר קל וחומר, אם מטהר את

הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיציל
את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע
בנבלתם יטמא:

לז וְכִי יִפֹּל מִנְּבִלָתָם עַל כָּל
זֶרַע זָרוֹעַ אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר
הוא:

וְאִרִי יִפֹּל מִנְּבִלַתְהוֹן עַל כָּל בֵּר זֶרַע
זָרוֹעַ דִּי יִזְדָּרַע דְּכִי הוּא:

זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונים. זרוע
שם דבר הוא, כמו ויתנו לנו מן הזרועים:

טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר
ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד
שיבואו עליו מים:

לח וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זֶרַע וְנָפַל
מִנְבִּלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא
לָכֶם: (ס)

וְאִרִי יִתִּיחֶבֶן מֵיָא עַל בַּר זֶרַעַא וְיִפֹּל
מִנְבִּלָתָהוֹן עָלוּהִי מְסֻאָב הוּא לְכוּן:
וכי יתן מים על זרע. לאחר שנתלש,
שאם תאמר יש הכשר במחובר אין לך

זרע שלא הוכשר: מים על זרע. בין מים,
 בין שאר משקין, בין הם על הזרע, בין
 הזרע נפל לתוכן, הכל נדרש בתורת
 כהנים: ונפל מנבלתם עליו. אף משנגב
 מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות
 עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר
 קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר
 הימנו:

לַטּוֹבִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
 הִיא לָכֶם לְאֹכֶלָה הַנֶּגַע

בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד הָעֶרֶב:

וְאִרִי יָמוֹת מִן בְּעִירָא דִּי הִיא לְכוּן

לְמִיכָל דִּיקְרָב בְּנִבְלָתָהּ יְהִי מִסָּאב עַד

רְמֵשָׁא:

בְּנִבְלָתָהּ. וְלֹא בַעֲצָמוֹת וְגִידִים, וְלֹא

בְּקֶרְנִים וְטַלְפִּים, וְלֹא בַעֲזֹר:

מ וְהָאֵכֹל מִנִּבְלָתָהּ יִכַּבֵּם

בְּגִדָיו וְטִמָּא עַד הָעֶרֶב

וְהַנֶּשֶׂא אֶת נִבְלָתָהּ יִכַּבֵּם

בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד הָעֶרְבִּי:

וְדִיכּוֹל מִנְּבִלָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיֶה

מִסָּאֵב עַד רִמְשָׁא וְדִיטוֹל יֵת נְבִלָתָהּ

יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיֶה מִסָּאֵב עַד רִמְשָׁא:

וְהַנֶּשֶׂא אֶת נְבִלָתָהּ. חֲמוּרָה טוֹמֵאת

מִשָּׂא, מִטוֹמֵאת מִגַּע, שֶׁהַנּוֹשָׂא מִטָּמֵא

בְּגָדִים, וְהַנוֹגֵעַ אֵין בְּגָדָיו טָמֵאִין, שֶׁלֹּא

נֹאמַר בּוֹ יִכָּבֵס בְּגָדָיו: וְהָאֵכֶל מִנְּבִלָתָהּ.

יְכוֹל תִּטְמָאנוּ אֲכִילָתוֹ, כִּשְׁהוּא אוֹמַר

בְּנִבְלָת עוֹף טְהוֹר נִבְלָה וְטִרְפָּה לֹא יֵאָכֵל

לִטְמָאָה בָּהּ, אוֹתָהּ מִטְמָאָה בְּגָדִים
 בֹּאכִילָתָהּ, וְאִין נִבְלָת בַּהֲמָה מִטְמָאָה
 בְּגָדִים בֹּאכִילָתָהּ, בִּלְאֵ מִשְׁא, כְּגוֹן, אִם
 תַּחֲבֵה לֹו חֲבִירוֹ בְּבֵית הַבְּלִיעָה, אִם כֵּן מָה
 תִּלְמֹוד לֹומר הָאֵכֵל, לִיתֵן שִׁיעוֹר לְנוֹשָׂא
 וּלְנוֹגַע כְּדִי אֲכִילָהּ, וְהוּא כְּזִית: וְטָמֵא עַד
 הָעֶרֶב. אֵף עַל פִּי שֶׁטְבֵל, צָרִיךְ הָעֶרֶב
 שִׁמְשׁ:

מֵא וְכָל הַנְּשִׂירִין הַנְּשִׂירִין עַל
 הָאָרֶץ שֶׁקֵּץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:

וְכָל רֶחֶשׁ דְּרָחַשׁ עַל אֲרֶעָא שְׁקָצָא
הוּא לֹא יִתְאַכֵּל:

השורץ על הארץ. להוציא את היתושין
שבכליסין ושבפולין, ואת הזיזין
שבעדשים, שהרי לא שרצו על הארץ
אלא בתוך האוכל, אבל משיצאו לאויר
ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על
המאכיל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא
דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא
ברוחש ונד:

מב כל הוֹלֵךְ עַל גַּחוֹן וְכָל הוֹלֵךְ

עַל אַרְבַּע עַד כָּל מַרְבֵּה

רַגְלִים לְכָל הַשָּׂרִים הַשָּׂרִים עַל

הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי שָׂקִים

הֵם:

כָּל דְּמַהֲלֵךְ עַל מְעוֹהֵי וְכָל דְּמַהֲלֵךְ עַל

אַרְבַּע עַד כָּל סְגִיאוֹת רַגְלָאִין לְכָל

רַחֲשֵׁא דְרַחֲשׁ עַל אֲרָעָא לֹא תִיכְלֶנּוּ

אַרְיֵי שְׂקָצָא אֲנֹן:

הוֹלֵךְ עַל גַּחֲזֹן. זֶה נָחֵשׁ, וּלְשׁוֹן גַּחֲזֹן.
 שְׁחִיָּה, שֶׁהוֹלֵךְ שָׁח וְנוֹפֵל עַל מַעֲיוֹ: כָּל
 הוֹלֵךְ. לְהַבִּיא הַשְּׁלִשְׁוֹלִין וְאֵת הַדּוֹמָה
 לַדּוֹמָה: הוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע. זֶה עֶקְרֵב: כָּל.
 לְהַבִּיא אֶת הַחֲפוּשִׁית, אֲשֶׁקְרִבִּי"ט בִּלְע"ז,
 וְאֵת הַדּוֹמָה לַדּוֹמָה: מֵרַבָּה רַגְלִים. זֶה
 גִּדּוּל, שֶׁרֶץ, שֵׁשׁ לֹו רַגְלִים מֵרָאשׁוֹ וְעַד
 זַנְבוֹ לִכְאֵן וּלְכָאֵן, וְקוֹרִין צִינְטִפִּיד"ש:

מִגַּ אֵל תִּשְׁקָצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם
 בְּכָל הַשָּׂרִים הַשָּׂרִים וְלֹא

תִּטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמְתֶם בָּם:

לֹא תִשְׁקְצוּ יָת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל רָחֶשׁ

דְּרָחַשׁ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּהוֹן וְתִסְתַּאֲבוּן

פֹּה בְּהוֹן:

אֲלֹ תִשְׁקְצוּ. בִּאֲכִילָתְךָ, שֶׁהָרִי כְּתִיב

נַפְשׁוֹתֵיכֶם, וְאִין שְׁקוּץ נַפֶּשׁ בְּמַגַּע, וְכֵן

וְלֹא תִטְמְאוּ בִּאֲכִילָתְכֶם: וְנִטְמְתֶם בָּם. אִם

אַתֶּם מִטְמְאִין בְּהֵן בָּאָרֶץ, אֵף אֲנִי מִטְמֵא

אַתֶּכֶם בַּעֲוֹלָם הַבֹּא, וּבִישִׁיבַת מַעֲלָה:

מִדָּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

וְהִתְקַדְּשֶׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים

כִּי קָדוֹשׁ אָנִי וְלֹא תִטְמָאוּ

אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הָאֲרָץ

הָרִמַּשׁ עַל הָאֲרָץ:

אֲרִי אֲנִי יי אֱלֹהִיכֶם וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּ

קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי וְלֹא תִסְאַבֹּן

יֵת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל רְחֹשׁ דְּרָחַשׁ עַל

אֶרֶץ:

כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כִּשְׁם שְׁאֲנִי קְדוֹשׁ,

שֶׁאֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם, כֹּךְ זֶה תִּקְדָּשְׁתֶּם, קִדְּשׁוּ
 אֶת עַצְמֹכֶם לְמִטָּה: וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים. לִפִּי
 שֶׁאֲנִי אֶקְדֹּשׁ אֶתְכֶם לְמַעֲלָה, וּלְעוֹלָם
 הַבֹּא: וְלֹא תִטְמְאוּ וְגו'. לְעִבּוֹר עֲלֵיהֶם
 בְּלֹאֵיִן הָרְבָּה וְכֹל לֹא מַלְקוֹת, וְזֶהוּ
 שֶׁאָמְרוּ בְּגִמ' אֲכַל פּוֹטִיתָא לֹקָה אַרְבַּע,
 נִמְלָה לֹקָה חֲמֵשׁ, צִרְעָה לֹקָה שֵׁשׁ:

מִפְטִיר מִה
 כִּי אֲנִי

יְהוָה הַמַּעֲלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ

מִצָּרִים לְהִיֹּת לָכֶם לְאֱלֹהִים

וְהִיִּיתֶם קֹדְשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי׃

אֲרִי אֲנִי יִי דְאִסְק יִתְכוֹן מֵאֲרָעָא

דְּמִצָּרִים לְמַהוּי לְכוֹן לְאֱלֹהִי וְתַהוֹן

קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי׃

כִּי אֲנִי ה' הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם. עַל מִנֵּת

שֶׁתִּקְבְּלוּ מִצֹּתִי הַעֲלִיתִי אֶתְכֶם׃

מִזֹּאת תִּזְרֹת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף

וְכָל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׁת

בַּמִּיִּם וְלִכְלֹ נִפְשׁ הַנְּשָׁרָצָה עַל

הָאָרֶץ:

דָּא אֲוִרִיתָא דְּבַעֲרָא וְדַעֲוֹפָא וְדִכְלֹ

נִפְשָׁתָא חִיתָא דְּרַחֲשָׁא בְּמִיָּא וְלִכְלֹ

נִפְשָׁא דְּרַחֲשָׁא עַל אֲרַעָא:

מִזְ לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין

הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֶּאֱכָלָה

וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֵאֱכָל:

(פפפ)

לֹא־פֶרֶשׁא בֵּין מִסָּאבָא וּבֵין דְּכִיָּא וּבֵין

חֵיתָא דְּמִתְאַכְלָא וּבֵין חֵיתָא דִּי לֹא

מִתְאַכְלָא:

לְהַבְדִּיל. לֹא בִלְבַד הַשּׁוֹנָה אֲלֵא שְׁתַּהֲא

יֹודֵעַ וּמַכִּיר וּבָקִי בָהֶן: בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין

הַטְּהוֹר. צָרִיךְ לֹאמַר בֵּין חֲמוֹר לְפָרָה, וְהַלֵּא

כֹּבֵד מִפּוֹרְשִׁים הֵם, אֲלֵא בֵּין טְמֵאָה לָךְ,

לְטְהוֹרָה לָךְ, בֵּין נִשְׁחָט חֲצִיּוֹ שֶׁל קִנְיָה,

לְנִשְׁחָט רֹבּוֹ: וּבֵין הַחַיָּה הַנֶּאֱכָלֶת. צָרִיךְ

לֹאמַר בֵּין צִבִּי לְעֶרְוֹד, וְהַלֵּא כֹבֵד מִפּוֹרְשִׁים

הֵם, אֲלֵא בֵּין שְׁנוּלְדוֹ בַּהּ סִימְנֵי טְרֵפָה

בשרה, לנולדו בה סימני טרפה בסולה:

חסלת פרשת שמיני: